

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

[Sefer Shemu'el]

[Sefer Shemu'el]

Detmold, Samuel

5565 [1804/1805]

10

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9634

שמואל ב יח

תרגום אשכנזי נח

הכּוֹשִׁי יִהְיֶה כַּנֶּעַר אִבִּי אֲדֹנָי
הַמֶּלֶךְ וְכֹל אֲשֶׁר-קָמוּ עָלָיו
לְרָעָה :

עם ווערדן וויא דער יינגלינג , דיא
פיינדע מיינס הערדן אונד קעניגס , אונד
אללע , דיא ווידרדיך אויף שטעהן אין
בעזר אבויכט .

יט (א) וַיִּרְגַּז הַמֶּלֶךְ וַיַּעַל עַל-
עֲלִית הַשָּׁעַר וַיִּבֶךְ וְכֹה י

יט (א) דער קעניג ערשראק , גינג
אויף דאן טהארצימר אונד וויינטע .

אָמַר בְּלָכְחוּ בְּנֵי אֲבִשָׁלוֹם בְּנֵי
בְּנֵי אֲבִשָׁלוֹם מִיִּתְּחַן מוֹתֵי אֲדֹנָי
חֲחִיקָיו אֲבִשָׁלוֹם בְּנֵי בְנֵי :

זא שריע עראין זיינס געהן : מיין זאהן
אבשלום ! א מיין זאהן , מיין זאהן
אבשלום ! וועהר' איך דאך שטאט דיינר
גשטארבן , אבשלום מיין זאהן ! מיין

(ב) וַיִּגֵּד לְיוֹאָב הֵנָּה הַמֶּלֶךְ
בָּכָה וַיִּתְאַבֵּל עַל-אֲבִשָׁלוֹם :

זאהן ! (ב) עם וואורדע יואב הינטר-
בראכט : זיהי , דער קעניג וויינט אונד
טרויערט איכר אבשלום . (ג) אונד דער

(ג) וַתְּהִי הַתְּשֻׁעָה בַּיּוֹם הַהוּא
לְאִבְרָהָם לְכָל-הָעָם כִּי-שָׁמַע הָעָם
בַּיּוֹם הַהוּא לְאִמּוֹר נַעֲצַב הַמֶּלֶךְ

זיג ווארד אן דיום טאגע דעם גאנצן
העערע צור טרויער , דאעס אן דיום
טאג פֿרנאם , דער קעניג כטריבע זיך

עַל-בָּנָיו : (ד) וַיִּחַגְגַּב הָעָם בַּיּוֹם
הַהוּא לָבוֹא הָעִיר כַּאֲשֶׁר יִחַגְגַּב
הָעָם הַנִּכְלָמִים בְּנוֹסִים

איכר זיינן זאהן . (ד) דאן פֿאלק
שטאהל זיך דעמועלביגן טאג אין דיא
שטאדט היניין , וויא זיך איין בשעהמטס

בְּמִלְחָמָה : (ה) וְהַמֶּלֶךְ לָאֵט
אֶת-פָּנָיו וַיִּזְעַק הַמֶּלֶךְ קוֹל גָּדוֹל
בְּנֵי אֲבִשָׁלוֹם אֲבִשָׁלוֹם בְּנֵי בְנֵי :

פֿאלק וועג צו שטעהלן פֿפלעגט , ווען עם
אים קריגע האט פֿליהן מיטן . (ה) דער

(ו) וַיָּבֹא יוֹאָב אֶל-הַמֶּלֶךְ הַבַּיִת
וַיֹּאמֶר הוֹבְשֹׁתָ הַיּוֹם אֶת-פָּנָי

קעניג האטע זיין אנגויכט פֿרהיללט ,
אונד שריע אימר נאך מיט לויטר
שטימע : מיין זאהן אבשלום ! א אבשלום

וַיִּבֶךְ וַיִּתְאַבֵּל עַל-בְּנֵי אֲדֹנָי
וַיִּתְאַבֵּל עַל-בְּנֵי אֲדֹנָי וַיִּתְאַבֵּל
עַל-בְּנֵי אֲדֹנָי וַיִּתְאַבֵּל עַל-בְּנֵי אֲדֹנָי

מיין זאהן ! מיין זאהן ! (ו) דא גינג
יואב צום קעניג אינס הויז , אונד
שפראך : דוא האסט הייטע אללע דיינע

וַיִּתְאַבֵּל עַל-בְּנֵי אֲדֹנָי וַיִּתְאַבֵּל
עַל-בְּנֵי אֲדֹנָי וַיִּתְאַבֵּל עַל-בְּנֵי אֲדֹנָי
וַיִּתְאַבֵּל עַל-בְּנֵי אֲדֹנָי וַיִּתְאַבֵּל עַל-בְּנֵי אֲדֹנָי

דינר פֿראכטעט , דיא הייטע דיין לעבן ,
דאס

וַיִּתְאַבֵּל עַל-בְּנֵי אֲדֹנָי וַיִּתְאַבֵּל
עַל-בְּנֵי אֲדֹנָי וַיִּתְאַבֵּל עַל-בְּנֵי אֲדֹנָי
וַיִּתְאַבֵּל עַל-בְּנֵי אֲדֹנָי וַיִּתְאַבֵּל עַל-בְּנֵי אֲדֹנָי

וַיִּתְאַבֵּל עַל-בְּנֵי אֲדֹנָי וַיִּתְאַבֵּל
עַל-בְּנֵי אֲדֹנָי וַיִּתְאַבֵּל עַל-בְּנֵי אֲדֹנָי
וַיִּתְאַבֵּל עַל-בְּנֵי אֲדֹנָי וַיִּתְאַבֵּל עַל-בְּנֵי אֲדֹנָי

וַיִּתְאַבֵּל עַל-בְּנֵי אֲדֹנָי וַיִּתְאַבֵּל
עַל-בְּנֵי אֲדֹנָי וַיִּתְאַבֵּל עַל-בְּנֵי אֲדֹנָי
וַיִּתְאַבֵּל עַל-בְּנֵי אֲדֹנָי וַיִּתְאַבֵּל עַל-בְּנֵי אֲדֹנָי

וַיִּתְאַבֵּל עַל-בְּנֵי אֲדֹנָי וַיִּתְאַבֵּל
עַל-בְּנֵי אֲדֹנָי וַיִּתְאַבֵּל עַל-בְּנֵי אֲדֹנָי
וַיִּתְאַבֵּל עַל-בְּנֵי אֲדֹנָי וַיִּתְאַבֵּל עַל-בְּנֵי אֲדֹנָי

נפשך באור

רש"י

יט (א) בני בני . ש"וניה פעמים
אמרו רבותינו שזעה דאסקיה
משזעה מדורי גהינס וחד דאיייתיה
לעלמא דאתי : (ה) לאט את פניו .

יט (ה) לאט , לשון עטיפה , וקוא משרש
לוט לדעת רש"י ור' יהודה , ונא
האל"ף תמורת ו"ו על דרך השלמים , וכן
מביאים דאג וכל מוכר (קמ"י"ג ט"ו) מש"ש
דוג , אמנס לדעת רד"ק לאט ולוט כ' שרש"ס

כר"ך e ח ב בענין

דאס לעבן דיינר ועהנע אונר טעכטר ,
 אונר דאז לעבן דיינר ווייבר אונר
 קעכסווייבר גרעטעט האבן : (ז) אינדעם
 דוא דיינע פֿינדע ליבסט , אונר דיינע
 פֿריינדע האַסעסט ; דוא גאכסט הייטע
 צו ערקענן , דאס דיר , וועדר אַן דיינן
 אַכרן נאך גמיינגן עטוואַס גלעגן איזט ;
 דען איך בין יאָ הייטע איכרצייגט וואַרדן
 דאָס ווען נור אבשלוס נאך לעכטע ,
 וואָרן וויר אויך אַללע גבליבן , עס דיר
 זאראַן ווירדע רעכט גוועזן זיין :
 (ח) איצט מאַך דיר אויף , געה היננים
 אונר רעדע דיינן קנעכטן צו ; דען איך
 האַכע ביים עווינגן גשוואַרן . דאָס , ווען
 דוא ניכט הינום געהסט , שאַן דיזע נאַכט
 ניכט איין מאַן מעהר מיט דיר איכר
 נאַכטע , וועלכס דיר דאָן גוויס איבלר
 בקאַמפּן ווירדע , אַלס אַללס אונגליק ,
 דאָן דיר צוגשטאַסן , פֿאַן דיינר יוגענד
 אַן בין איצט . (ט) נון מאַכטע זיך דער
 קעניג אויף , אונר זעצטע זיך אַן דאָן
 טאהר . דעם פֿאַלקע וואַרדע ניכט זי
 באַלד דיא נאַכריכט גגעבן : „ זיה , דער
 קעניג זיצט אַם טאהרע “ , אַלס עס
 זעמטליך פֿאַר איהם ערשין . ישראל אבר
 וואַר גפֿלאַהן איין יעדער נאך זיינר
 הייטאט . (י) נון מאַכטע זיך דאָן
 פֿאַלק זיין אַללן שטעמן ישראל'ס
 פֿאַרווירפֿע ; טאן שפּראַך נעמליך : דער
 קעניג האט אונס פֿאַן דער האַנד
 אונזער פֿינדע עררעטעט , ער אונס

באור

צענין אַחד . (ז) כי הגדת וגו' , כלומר
 בזה שאתה מתעבב ומקוקן על אנשלוס , אע"פ
 כי בנותו כלתה המלחמה , כאלו היית נגיד
 כי אין שריר ועבדיך נחשבים לך למחומה ,
 וע"י זה ידעתי כי לו אנשלוס סי וגו' . (י)
 גדון , נשפטים ומתווכחים זה עם זה .
 (יב) ודבר

נַפְשֶׁךָ הַיּוֹם וְאֵת נַפְשׁ בְּנִיָּךְ
 וּבְנֵי־תִיָּךְ וְנַפְשׁ וְנַפְשׁ וְנַפְשׁ
 פִּלְגַּשְׁתִּיקָה : (ז) לְאַהֲבָה אֶת־
 שִׁנְאֶיךָ וּלְשִׂנְאֵי אֶת־אַהֲבֵיךָ כִּי
 הַגִּדְתָּ הַיּוֹם כִּי אֵין לְךָ שָׂרִים
 וְעַבְדִּים כִּי יִדְעָתִי הַיּוֹם כִּי לֹא
 אֲבַשְׁלוֹם חַי וְכָלְנוּ הַיּוֹם מֵתִים
 כִּי־אִז יִשָּׂר בְּעֵינֶיךָ : (ח) וְעַתָּה
 קוּם צֵא וּדְבַר עַל־לֵב עַבְדֶּיךָ כִּי
 בִּיהוָה נִשְׁפַּעְתִּי כִּי אֵינִי יוֹצֵא
 אִם־יְלִין אִישׁ אֶתְךָ הַלַּיְלָה וְרָעָה
 לְךָ זֹאת מִכָּל־הָרָעָה אֲשֶׁר־
 בָּאָה עָלֶיךָ מִנְּעָרֶיךָ עַד־עַתָּה :
 (ט) וַיִּקָּם הַמֶּלֶךְ וַיֵּשֶׁב בַּשָּׂעַר
 וּלְכָל־הָעָם הַגִּידוּ לֵאמֹר הִנֵּה
 הַמֶּלֶךְ יוֹשֵׁב בַּשָּׂעַר וַיָּבֵא כָל־
 הָעָם לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׂרָאֵר גַּם
 אִישׁ לְאַהֲלָיו : (י) וַיְהִי כָל־הָעָם
 גָּדוֹן בְּכָל־שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר
 הַמֶּלֶךְ הַצִּילָנוּ מִכַּף אִיְבָנֵינוּ וְהוּא

פֿאַן לו ק' מלטנו

רש"י

כריך ית אפוחי כמשפט האבנים .
 לאט כמו וילט פניו באדרתו הנה היא
 לוטה בשמלה : (ח) כי איך יונא .
 אס איך יונא : (ט) וישראל גם .
 אותם שהיו עם אנשלוס : (י) כל
 העם

מִלְטָנוּ מִכַּף פְּלִשְׁתִּים וְעַתָּה
 בָּרַח מִן־הָאָרֶץ מֵעַל אֲבִשְׁלוֹם:
 (יא) וְאֲבִשְׁלוֹם אֲשֶׁר מָשַׁחְנוּ
 עָלֵינוּ מֵת בַּמִּלְחָמָה וְעַתָּה לָמָּה
 אַתֶּם מְחַרְשִׁים לְהָשִׁיב אֶת־
 הַמֶּלֶךְ: (יב) וְהַמֶּלֶךְ דָּוִד שָׁלַח
 אֶל־צְדוֹק וְאֶל־אֲבִיתָר הַכֹּהֲנִים
 לֵאמֹר דַּבְּרוּ אֶל־זִקְנֵי יְהוּדָה
 לֵאמֹר לָמָּה תָּהוּוּ אַחֲרָיִם
 לְהָשִׁיב אֶת־הַמֶּלֶךְ אֶל־בֵּיתוֹ
 וּדְבַר כָּל־יִשְׂרָאֵל בָּא אֶל־הַמֶּלֶךְ
 אֶל־בֵּיתוֹ: (יג) אַחֵי אַתֶּם עֲצָמִי
 וּבְשָׂרִי אַתֶּם וְלָמָּה תָּהוּוּ
 אַחֲרָיִם לְהָשִׁיב אֶת־הַמֶּלֶךְ:
 (יד) וְלַעֲמָשָׁא הַתְּמָרִי הָלוּא
 עֲצָמִי וּבְשָׂרִי אַחָה כֹּה יַעֲשֶׂה־לִּי
 אֱלֹהִים וְכֹה יוֹסִיף אִם־לֹא שֶׁר
 צָבָא תִּהְיֶה לְפָנָי כָּל־הַיָּמִים
 הַחַח יוֹאֵב: (טו) וַיֵּט אֶת־לִבָּב

פֶּאָן דער גוואַלט דער פלשתיים כפריי-
 עט, נון מוסטע ער אויס דעם לאַנדע
 פליהן פֿאַר אבשלום; (יא) אבשלום,
 דען וויר איבר אונם גואַלבט, איזט אים
 קריגע גבליבן, אונד איצט, ווארום
 שווייגט איהר, דען קעניג צוריק צו פֿרֶ-
 לאַנגן? (יב) דער קעניג דוד שיקטע נון
 אַן דיא פריסטער צרוק אונד אביתר
 פֿאלגנדן אויפֿטראַג: רערט מיט דען
 עלטסטן יהודה'ס וויא פֿאלגט: ווארום
 וואלט איהר דיא לעצטן זיין, דעם
 קעניגס צוריקקונפֿט צו פֿרלאַנגן, דא
 זאַלכס פֿרלאַנגן ברייטס פֿאַן גאַנץ
 ישראל דעם קעניג צוגואַנדט ווירד?
 (יג) אידור זייר יאַ מיינע אנפֿרֶ-
 וואַנדטען, מיין ביין אונד פֿלייש,
 ווארום זאללט דען איהר דיא לעצטן
 זיין, דען קעניג צוריק צו וואללן?
 (יד) אונד צו עמשא זאַגט פֿאלגנדס:
 ביזט דוא ניכט מיין ביין אונד פֿלייש?
 גאט שטראפֿע מיך איצט אונד אין דער
 צוקונפֿט, ווען דוא ניכט אויף אימר,
 בייא מיר העערפֿיהרר ווערדן זאללסט,
 אַן יואב'ס שטעללע. (טו) דיור
 לענקטע נון ווירקליך, דיא הערצן אללר
 מענר יהודה'ס, וויא איינן מאַן, זא,
 דאס

כצ"ל כָּל־אִישׁ יְהוּדָה, כָּאִישׁ אַחַד וַיִּשְׁלַחוּ
 רש"י באור

העם גדון • מתווכחים זה עם זה:
 (יב) ודבר כל ישראל בא א המלך • כל
 זה מדברי שליחותו: (יד) ולעמשא •
 שהוא שר גבא תאמר הלוא בן אחותי
 אחת
 המלך, אחרי שכבר בא דבר כל ישראל, כלומר הסכמתם להשיב את המלך א ביתו, וכן מתרגם.
 (יד) החח יואב, חשב להעביר את יואב מגדולתי על שער על מכותו להרוג את אבשלים וי"מ
 תסת יואב להיות שני לו במדרגה (אונטר יואב) • (טו) זיט הפעיל

(יב) ודבר כל ישראל, כתב רד"ק בעוד
 שהיה משיב דוד הדברים האלה צפי השליח,
 בא דבר כל ישראל להשיב את המלך על ידי
 שלוחים ומפריס אל ביתו • אמנם יותר נכון,
 שהמאמר ודבר כל ישראל המשך הקודם,
 ושעורו: למה תהיו אתם אחרוני להשיב את
 המלך, אחרי שכבר בא דבר כל ישראל, כלומר הסכמתם להשיב את המלך א ביתו, וכן מתרגם.
 (יד) החח יואב, חשב להעביר את יואב מגדולתי על שער על מכותו להרוג את אבשלים וי"מ
 תסת יואב להיות שני לו במדרגה (אונטר יואב) • (טו) זיט הפעיל

דאס זיא דעם קעניגע דורך גואנרשאַפֿט
 מעלרטן : קאם צוריק , דוא אונד דיינע
 גאַנצע דינערשאַפֿט . (טו) היראוויף
 טראַט דער קעניג זיינע ריקרייזע אָן ,
 אונד קאָם ביו אן דען ירדן , אינדעסן
 וואָר יהודה נאָך גלגל געקאָממען , אום
 דעם קעניגע ענטגעגן צו געהן , אונד
 איהן איבר דען ירדן צו פֿיהרן .
 (יז) נון איילטע אויך שמעי זאָהן גרה ,
 דער בנימינער אויס בחורים , אונד
 רייזטע מיט דען מענגרן יהודה'ס הינאָב ,
 דעם קעניגע ענטגעגן . (יח) מיט איהם
 וואָרן טויזענד בנימינער , נעכסט ציבא ,
 דעם בורשען דעם הויזעס שאול , מיט
 זיינען פֿונפֿצעהן זעהנן אונד צוואַנציג
 קנעכטן

וַיִּשְׁלַחוּ אֶת־הַמֶּלֶךְ שׁוּב אֲתָהּ
 וְכָל־עֲבָדָיָהּ : (טו) וַיָּשָׁב הַמֶּלֶךְ
 וַיָּבֵא עִדֵי־הַיְהוּדָה וַיהוּדָה בָּא
 הַגִּלְגָּל לְלָכֶת לְקִרְאֵת הַמֶּלֶךְ
 לְהַעֲבִיר אֶת־הַמֶּלֶךְ אֶת־הַיְהוּדָה :
 (יז) וַיִּמָּהֵר שְׁמַעִי בֶן־גֵּרָא בֶן־
 הַיְמִינִי אֲשֶׁר מִבְּחֹרִים וַיֵּרֵד עִם־
 אִישׁ יְהוּדָה לְקִרְאֵת הַמֶּלֶךְ דָּוִד :
 (יח) וַיֵּלֶךְ אִישׁ עִמּוֹ מִבְּנֵי־מִן
 וַיָּבֵא גַעֲר בֵּית שָׁאוּל וַחֲמִשָּׁת
 עֶשְׂרֵן בָּנָיו וְעֶשְׂרִים עֲבָדָיו אֲתָו
 וּצְלָחוּ

ב א ו ר

זה מה שספר שהלכו להעביר המלך את
 הירדן, וכן תרגמתיו. וז'ל רעי ר' מזיר,
 לז' נראה פשוטו של מקרא כדעת המפרשים:
 וכאשר בארתי כבר ענין שרש כלל בספר
 שופטים, שהוא מהירת התנועה אל מקום
 החפץ מבלי פגע. וכוונת הכתובים והמשכס
 כך: שמעי בשמעו מפלת אנשלוס, ותשונת
 דוד, מיהר לקראת המלך עם אנשיו. ובבואו
 הירדן ויראוהנה כבר עברה העברה להעביר
 את בית המלך, וימהר לעבור, למען פגוש
 את המלך בעודו במורח הירדן, להיות גם
 הוא מן הראשונים להשיב את המלך.
 וברגע בואו היתה מחשבת המלך לעבור,
 וכמעט נתקו כפות רגליו ונטבנו בירדן,
 וזה טעם נעברו בירדן, ואלו וימהר ויפול
 לפני המלך, וטע' וכלל לפני המל',
 כמו

הפעיל ע"פ המסורה וטע על עמא' (יח)
 וצלחו, הרד' קמביא ב' פירושים, אם שהוא
 לשון העברה כת' וגו', או לשון בקיעה (לפי
 שתרגם ויבקע עמו עולה, וצלחית אעי
 דעלתא), כלומר עברו ברגליהם, כי היה
 בעת ההיא מקום בירדן לעבור ברגל. אמנם
 לפ"ז מה בא הכתוב להשמיענו בזה אם עברו
 אם בקעו, אחרי שכבר ספר כי הלכו לקראת
 המלך להעבירו את הירדן, בוודאי שעברו
 את הירדן, גם למה לא נכתב ועברו או
 ובקעו כאשר מנאטו בכל מקום, ועוד מה טעם
 לפני המלך? לכן נראה כי המלה איננה זו
 מלשון הכלסה, וטעמו העברה כלסה ובטחה,
 וכן כלל רכב (תהלים מ"ט), וענינו
 שהתעסקו לעשות לפני המלך מעבר כאמון
 ובטח, שיוכל לעבור את הירדן בלי סכנה,

מ כ ל ל י ו פ י

יט (א) בני בני, כן דרך הנוהים לכפול דכריהם: (ג) נעצב, נפעל עבר כי
 הוא פתוח: (ז) ישר, כלו קמוץ והוא חאר: (ח) ורעה לך, פועל עבר מוסב
 לעתיד מפני הוי' וזבא מלרע שלא כמנהג: (ט) איש לאהליו, ברוב יאמר למשכן
 היריעות אהל וימצא אהל במקום בית כמו זה והדומים לה: (י) נדון, חאר מבנין
 נפעל ענין דין ולרעת ר' יהודה ענין מריבה כמו מדון: (יד) חמרו, חסר א"ף:
 (יט) העברה

וַיִּצְלְחוּ הַיְרֵדִין לַפְּנֵי הַמֶּלֶךְ :
 (יט) וְעִבְרָה הָעֵבֶרָה לַעֲבִירָה
 אֶת־בֵּית הַמֶּלֶךְ וְלַעֲשׂוֹת הַטּוֹב
 בְּעֵינָיו וְשָׁמְעֵי בֶן־גֵּרָא נָפַל לַפְּנֵי
 הַמֶּלֶךְ בְּעֵבְרוֹ בַּיְרֵדִין : (כ) וַיֹּאמֶר
 אֶל־הַמֶּלֶךְ אֶל־יַחֲשֹׁב־לִי אֲדֹנָי עוֹן
 וְאֶת־תּוֹכַר אֶת אֲשֶׁר הָעֵוָה עֲבָדָה
 בַּיּוֹם אֲשֶׁר־יָצָא אֲדֹנָי־הַמֶּלֶךְ
 מִירוּשָׁלַם לָשׂוּם הַמֶּלֶךְ אֶל־לְבוֹ :
 (כא) כִּי יִדַע עֲבָדָה כִּי אֲנִי חֲטָאתִי
 וְהִנֵּה־בָאתִי הַיּוֹם רֵאשׁוֹן לְכָל־
 בֵּית יוֹסֵף לָרְדֹת לְקַרְאֵת אֲדֹנָי
 הַמֶּלֶךְ : (כב) וַיַּעַן אֲבִישׁי בֶן־
 צְרוּיָה
 אֲוֹנֵד מִיר פֶּרְצִייהוֹנֵג צוֹ הַאֶלֶן) . (ככ)

קנעכטן . אונד זיין פֿראַנשטאַלמעטן
 איינען זיכרן איכרנאַנג איכר דען ירדן ,
 פֿיר דען קעניג . (יט) ליסן אויך איין
 פֿאַהרצייג הינאיכר געהן , אום דיין
 קעניגליכע פֿאַמיליע איכר צו פֿאַהרן ,
 אונד טאַטן וואָס איהם וואָהל געפֿיל .
 שמעי וואָהן גרה וואָרף זיך הין פֿאַר דעם
 קעניג , זאָבאַלד ער איכער דען ירדן
 וואָר . (כ) אונד שפּראַך צום קעניג :
 מיין הערר רעכנע מיר ניכט יענס פֿר
 ברעכֿן צו , אונד גרענקע ניכט , וויא
 זיך דיין קנעכט דאַמאַלס פֿרגינג , אַלס
 מיין הערר אונד קעניג פֿאַן ירושלים
 וועגציהן מוסטע , אום זיך דינעס אין
 הערצן צו פֿאַסן . (כא) דיין קנעכט
 ווייס , דאַס ער געווינדיגט דאַט ; נון
 בין איך איכער הייטע געקאַממען , אַלס
 דער ערשטע דעם גאַנצען הויזס יוסף'ס
 מיינעם העררן אונד קעניג ענטגען ,
 (געטליך אום מיינע רייע צו ציינען ,
 אונד מיר פֿרציייהונג צו האָלן) . (ככ) היר נאַם אַבישי וואָהן צרויה דאַן
 וואָרט

רשי

אחה : (יח) ונלחו את הירדן
 בקעוהו בתרוסיהון ועברו :
 (יט) העברה : ספינה המעבורת
 שעוברים בה את עבר רוחב הנחל :
 (כא) ראשון לכל בית יוסף . כל ישראל
 חטאו לך ואני יותר מכולם והנני באתי
 לבקש מחילה אם תקבלני בטוחים כל
 ישראל שתקבלם ואם לאו יהיו יראים
 לשון
 (ישעיה כ"ג י"א) כמו להשמיד . בית המלך , הנשים והקטנים שלא היו יכולים לעבור ברנליהם
 (רד"ק) . (כא) כיוודעונו , כלומר ידעתי חטאי ומתחרט אני עליו ולפיכך באתי לבקש
 מחילה מלפניך . בית יוסף , קרא כלל ישראל יוסף , וכן אולי יסכן ה' כבדות שארית
 יוסף (עמוס ה' ט"ו) , טוהג כבאן יוסף (תהלים פ"ב) , ודש"י פירש כל ישראל חטאו לך
 ואני יותר מכולם והנני באתי לבקש מחילה , אם תקבלני בטוחים כל ישראל שתקבלם , ואם
 לאו יהיו יראים לשון אלק

באור

כמו אל המלך , כי דרך כבוד לדבר במקום
 אל , לפני . והתרגום : (זיא איילטן איכר
 דען ירדן פֿאַר דען קעניג) (יט) דען עס
 וואָר שאָן איין פֿאַהרצייג הינאיכר נעגאַנ־
 גען , דיא קעניגליכע פֿאַמיליע איכר צו
 פֿיהרן , אונד אַלעם נאך וויינס געפֿאַלן צו
 פֿראַנשטאַלטן , אונד שמעי וגו' פֿיל הין
 פֿאַר דעם קעניג , דער עבן אין בגרין
 וואָר איכר דען ירדן צו זעצן) , ע"כ .
 העברה , ספינה שעוברים בה לדומם הנמל .
 לעביר , כמו להעביר , וכן לשמיד מעוזניה
 (ישעיה כ"ג י"א) כמו להשמיד . בית המלך , הנשים והקטנים שלא היו יכולים לעבור ברנליהם
 (רד"ק) . (כא) כיוודעונו , כלומר ידעתי חטאי ומתחרט אני עליו ולפיכך באתי לבקש
 מחילה מלפניך . בית יוסף , קרא כלל ישראל יוסף , וכן אולי יסכן ה' כבדות שארית
 יוסף (עמוס ה' ט"ו) , טוהג כבאן יוסף (תהלים פ"ב) , ודש"י פירש כל ישראל חטאו לך
 ואני יותר מכולם והנני באתי לבקש מחילה , אם תקבלני בטוחים כל ישראל שתקבלם , ואם
 לאו יהיו יראים לשון אלק

ווארט אונד שפראך : וויא ! וואללטע
וואהל שמעי דאפיר ניכט אומגעבראכט
ווערדן , דאס ער דען גוואלכטען דעם
עוויגן גלעסטערט ? (כג) דוד ער-
ווידרטע : וואס קיממערט'ס אייך אום
מיד זעהנע צרויה'ס , דאס איהר מיד
הייטע הינרערנים זיין וואללט ? וויא !
הייטע וואללטע יעמאנד אין ישראל אומ-
געבראכט ווערדן ? וואללט' אייך דען
ניכט ערקענן , דאס איך הייטע ווידער
קעניג אין ישראל ווערדע ?

(כד) דארויף שפראך דער קעניג צו
שמעי : דוא וואלט ניכט שטערבן ,
אונד ער שוואור איהם דארויף .

(כה) מפיבשרה זאָהן שאול וואר אויך
דעם קעניג ענטגעגן גערייזט . דיזער
דאטטע ווינע פֿיסע ניכט גערייניגט ,
זיינען ליפענבארט ניכט אַבגעפּוזט ,
אונד זיינע קליידער ניכט וואַשען לאַסן ,
פֿאַן דער צייט אַן , דאָ דער קעניג ענט-
ווייכען מוסטע , ביז דעם טאָג , דאָ ער
אין פֿרידן צוריקקאָם . (כו) אַלס ער
אַלואַ פֿאַן ירושלים דעם קעניג ענטגעגן
קאַם , פֿראַגטע

צרויף ויאמר הַתַּחַת זֹאת לֹא
יוֹמַת שְׁמֵעִי בִּי קָלִל אֶת־מְשִׁיחַ
יְהוָה : (כג) ויאמר דוד מה־לִּי
וְלָכֶם בְּנֵי צְרוּיָה בִּית־הַיְוָדִי לִי
הַיּוֹם לְשֹׁטֵן הַיּוֹם יוֹמַת אִישׁ
בְּיִשְׂרָאֵל בִּי הֲלוֹא יָדַעְתִּי בִּי הַיּוֹם
אֲנִי־מֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל : (כד) ויאמר
הַמֶּלֶךְ אֶל־שְׁמֵעִי לֹא תָמוּת
וַיִּשְׁבַּע לוֹ הַמֶּלֶךְ : (כה) וּמִפְּבִשְׂתֵּי
בֶּן־שָׂאוּל יֵרֵד לְקִרְאֵת הַמֶּלֶךְ
וְלֹא־עֲשֶׂה רְגָלָיו וְלֹא־עֲשֶׂה
שְׂפָמוֹ וְאֶת־בְּגָדָיו לֹא כִבֵּס לְמַן
הַיּוֹם לְכַתֹּם הַמֶּלֶךְ עַד־הַיּוֹם אֲשֶׁר
בָּא בְּשָׁלוֹם : (כו) וַיְהִי כִּי־בָא
יְרוּשָׁלַם לְקִרְאֵת הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר
לוֹ

ווארום ירהו דער קעניג :

רשי

לשוב איך עוד : (כג) היום יומת איש
בתמים כי היום חני מלך עד עכשיו
הייתי סבור לא זילול כי חדם גדול כזה
לא חס כן נפסקה מלכותי מאת המקו'
והוא אומר לו קלל את דוד חבל עכשיו
שהוא מתחרט ידעתי כי מלך חני :
(כה) ולא עשה רגליו . לשון תקון
היא העברת שיער שבין הרגלים :
שפמו . גרנ"ון בלע"ז (מלה גושנת ,
Greuon. בל"ח שגאן צארט וכן ויקרא
י"ג מ"ה יחזקאל כ"ד כ"ג) : (כו) למה
לא

באור

עכ"ל . (כג) היום אני מלך , ולא יאית
למלך להמית איש כיום המשועת שמחה לכל ,
לא ראוי לעבור על פשע . (כה) עשה רגליו ,
לשון תקן , הוא העברת שיער שבין הרגלים
(רשי) . וי"ת ולא שטף רגלוהי , ורלב"ג אמר
שלא הסיר צפרניו . והנכון שמת עשה לשון
תקון , דומיא ללא עשה שפמו , וכולל כל מה
שהוא תקון חבל הרגלים , למד כדאית' ולמד
כדאיתיה , וכל"א יכול לכלול כל זה במלת
(רייניגן) . (שפמו , שער השפמים .
(כו) בא ירושלים לקראת המלך , כתב
רד"ק כאשר בא דוד ירושלים בא מפיבשת
לקראתו , ובא שזכר עומד במקום שנים ,
ומשמע דעתו שלא ירד מפיבשת הירדנה , אך
הלך

לו המלך למה לא הלכת עמי
 מפיבשת : (כו) ויאמר אדני
 המלך עבדי רמני כיאמר
 עבדך אהבשה לי החמור
 וארכב עליה ואלך את המלך
 כי פסח עבדך : (כח) וירגל
 בעבדך אל אדני המלך ואדני
 המלך כמלאך האלהים ועשה
 הטוב בעיניך : (כט) כי לא היה
 כל בית אבי כי אם אנשי מות
 לאדני המלך והשת את עבדך
 באכלי של חנה ומרה יש לי
 עוד צדקה ולזעק עוד אל
 המלך : (ל) ויאמר לו המלך
 למה תדבר עוד דבריך אמרתי
 אתה וציבא החלקו את השדה :
 (לא) ויאמר מפיבשת אל המלך
 גם את הכל יקח אחרי אשר
 בא אדני המלך בשלום אל
 ביתו : (לב) וברזלי הגלעדי ירד
 מרגלים

ווארום ביזט דוא ניכט מיט מיר גאנגן
 מפיבשה ? (כו) א מיין הערר אונד
 קעניג ! ערווירטע ער , מיין קנעכט
 האטע מיך הינטרגאנגן ; דען דיין דינר
 שפראך : איך ווילל מיר דען עזעל
 זאטלן לאסן , ווארויף איך רייטן , אונד
 מיט דעם קעניג רייזען ווילל , ווייל
 נעמליך דיין קנעכט לאהם איזט ;
 (כח) אלליין ער פֿרלוימדעטע ריינען
 דיהנר ביא מיינעם קעניגליכן גביהטר .
 מיין קעניגליכר גבוהטר אויט אבער וויא
 איין ענגל גאט'ס , טוה אלזא וואס ריך
 גוט דינקט . (כט) וואר יא דאז גאנצע
 הויז מיינעם פֿאטערס לויטר מענר דעם
 טאדס אום מיינן קעניגליכן געביהטר ,
 אונד דוא צאגסט דעננאך דיין קנעכט
 אן ריינע טאפעל ; וואס דזעטע איך
 אלזא נאך פֿיר איין רעכט מיך בייא
 מיינם קעניגע צו בקלאגען ? (ל) דער
 קעניג שפראך היראוויף צו איהם : וואצו
 נאך דיוע ווארטע ? איך דזאבע שאן
 גשפראכען : דוא מוסט מיט ציבאדאז
 פֿעלר טהיילן . (לא) מפיבשה ער
 ווירטע דעם קעניג : ער מאג אויך
 אללעם הינעהמן , נאכדעם מיין הערר
 אונד קעניג אין פֿרידן נאך הויזע קעמט .
 (לב) ברזילי דער גלעדיר קאם פֿאן
 רוגלים

רשי

באור

לא הלכת עמי . לנחת מירושלם
 כשינחתי : (כו) כי פסח עבדך .
 ואיני יכול לילך ברגלי : (לב) לשלחו .
 ללוותו
 כי נא מפיבשת מירושלם וכן מתרגס . (כו) עליה , אתון יהיתה ומור כולל זכר
 ונקבה (רד"ק) . (כח) וירגל , ענין רכילות . (ל) השדה , שם כולל לכל
 הנחלה

מרגלים ויעבר את המלך
הירדן לשלחו את בירדן :
(לג) וברזלי זקן מאד בין שמנים
שנה והוא כלכל את המלך
בשיבתו במחנים פי איש גדול
הוא מאד : (לד) ויאמר המלך
אל ברזלי אתה עבר אתי
וכלכלתי אתה עמדי בירושלם :
(לה) ויאמר ברזלי אל המלך
כמה ימי שני חיי פי אעלה את
המלך ירושלם : (לו) בין שמנים
שנה אנכי היום האדע בין טוב
לרע אם יטעם עבדך את אשר
אכל ואת אשר אשתה אם
אשמע עוד בקול שרים ושרות
ולמה יהיה עבדך עוד למשא
אל אדני המלך : (לז) כמעט

הירדן ק' רש"י
יעבר

רוגלים , אונד וואלטע מיט דעם קעניג
איבער דען ירדן געהן , אום איהן
נעמליך דאריבער צו בעגלייטן .
(לג) ברזלי וואר זעהר אלט , נעמליך
אכטציג יאהרע . ער האטע דען קעניג
אונטרהאלטן , אלס זיך דיין צו מחנים
אויפהילט , דען ער וואר איין זעהר פאך
נעהמר מאן . (לד) דער קעניג שפראך
צו ברזלי : הוא ריוועסט מיט מיר ,
איך ווילל דיך בייאמיר אין ירושלים פֿר
פֿלעגן . (לה) ברזלי ערווירטע דעם
קעניגע : וויא לאנגע ווירד נאך מיינע
לעבנספֿריסט זיין , דאס איך נון ערשט
מיט דעם קעניגע נאך ירושלים הינוף
ציהן זאלטע ? (לו) איך בין נונמעהר
אכטציג יאהרע אלט , ווייס איך וואהל
מעהר גוטס אונד שלעכטס צו אונטֿר
שיידן ? האבע איך , דיין דינר , מעהר
גשמאק אן דעם וואס איך עסע אונד
טרינקע , גפיהל פֿיר דיא שטיממע דער
זענגר אונד זענגרינן ? ווארום זאלל
איך אלווא נור מיינס העררן אונד קעניג
צור לאסט ליגן ? (לז) נאך איין וועניג
איבר

באור

הנחלה . (לג) בשיבתו , לדעת ר' יהודה
ור' ישעיה שראו טוב והוא מעבין השקפה
והנח' , ולדעת הרמב"ם ובנו שראו ישב ומשפטו
בישיבתו , ומסרה פ"א הפעל מן השם כש
מסרה מן המקור בשנתו . (לו) האדע
בין טוב , אמרו (שנת קנ"ב) מלאן שדעתן
של זקנים משתות , אס יטעס וגו' מלאן
שפתיהם של זקנים מתרפעות , ואס אשמע
וגו' מלאן שאזניהם של זקנים מתכבדות .
ולמה וגו' , מעתה שכל התענוגות והטוב
אשר תתשוב לגמלני איכנס שזה לי , לא אהיה
עוד מעט לעבור ואח"כ אשת לעירי . ולמה
יגמלני

ללוותו : (לג) כי איש גדול הוא .
צעושר : (לה) כמה ימי שני חיי .
אשר יש לי לחיות כי אעלה וגו' הלא
מעט הסומה הנייה יש לי בכלכולך :
(לו) האדע בין טוב לרע . בין מאכל
נחב למאכל רע ואמרו רז"ל שטוף בזמה
היה לפיכך קפנה עליו זקנה :
(לז) כמעט יעבור עבדך . הלוייה
מועטת

בנית המלך אס למשא לאדוני . (לז) כמעט ,

יַעֲבֹר עִבְדְּךָ אֶת־הַיַּרְדֵּן אֶת־
 הַמֶּלֶךְ וְלָמָּה יִגְמְלֵנִי הַמֶּלֶךְ
 הַגְּמוּלָה הַזֹּאת : (לח) יִשְׁבֶּנָּא
 עִבְדְּךָ וְאִמַּת בְּעִירִי עִם קֶבֶר אָבִי
 וְאִמִּי וְהִנֵּה עִבְדְּךָ כִּמְהֵם יַעֲבֹר
 עִם־אֲדֹנָי הַמֶּלֶךְ וְעִשְׂה־לִּי
 אֵת אֲשֶׁר־טוֹב בְּעֵינֶיךָ :
 (לט) וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֵתִי יַעֲבֹר
 בְּמָהֶם וְאֲנִי אֶעֱשֶׂה־לּוֹ אֶת־
 הַטּוֹב בְּעֵינֶיךָ וְכֹל אֲשֶׁר־תִּבְחַר
 עָלַי אֶעֱשֶׂה לָּךְ : (מ) וַיַּעֲבֹר
 כָּל־הָעָם אֶת־הַיַּרְדֵּן וְהַמֶּלֶךְ
 עָבַר וַיִּשָּׁק הַמֶּלֶךְ לְבָרְזַלִּי
 וַיְבָרְכֵהוּ וַיָּשָׁב לְמִקְמוֹ :
 (מא) וַיַּעֲבֹר הַמֶּלֶךְ הַגְּלִגְלָה
 וְכַמְּהוֹן עָבַר עִמּוֹ וְכָל־עַם יְהוּדָה
 וַיַּעֲבִירוּ אֶת־הַמֶּלֶךְ וְגַם חֲצִי עַם
 יִשְׂרָאֵל : (מב) וְהִנֵּה כָּל־אִישׁ
 יִשְׂרָאֵל בָּאִים אֶל־הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמְרוּ
 אֶל־הַמֶּלֶךְ מַדּוּעַ גָּנְבוּךָ אֲחֵינוּ
 הַעֲבִירוּ ק'

איבר דען ירדן ווירד דיין קנעכט זיינען
 קעניג בעגלייטען • וואָצוּ וואָלטע מיר
 אַלואַ דער קעניג דיזע ערקענטליכקייט
 ערווייזן ? (לח) לאַם דייןען קנעכט
 ליבר צוריקקעהרן , דאַס איך אין מיינר
 שטאַדט שטערבע , אַם גראַבע מיינעס
 פֿאַטערס אונד מיינער מוטטר : אַבער
 היר דיין קנעכט כמהם מאַג מיט מיינס
 העררן אונד קעניג ריזען , אים טודה
 וואַס דיך גום דינקט • (לט) דער קעניג
 פֿרועצטע : זאָ וואָלל דען כמהם מיט מיר
 ציהן , אונד איך ווערדע איהם טוהן
 וואַס דוא ווינשסט • אויך אַללם , וואַס
 דוא זאָנסט פֿאַן מיר פֿרלאַנגסט ווילל
 איך דיר טוהן • (מ) נון צאָגדאָ גאַנצע
 פֿאָלק איבר דען ירדן מיט דעם קעניג •
 דער קעניג קיסטע זאָדאָן ברזלי , זעגנטע
 איהן , אונד דיזער קעהרטע צוריק נאך
 זיינער ריימאַט • (מא) דער קעניג
 רייזטע היראויף נאך גלגל , אונד כמהן
 רייזטע מיט איהם • דאָ גאַנצע פֿאָלק
 יהודה פֿיהרטן דען קעניג נעכסט איינס
 טהיילע פֿאַם פֿאָלקע ישראל •
 (מב) היר קאמן מענר פֿאַן גאַנץ ישראל
 צום קעניג אונד שפראַכן : ווארום
 דאָס אונזרע ברודר , דוא מעננער
 יהודה'ס , זאָ פֿרשטאָדלן מיט דיר
 גטאָהן , דאָ זיאַ דען קעניג , דעסן
 פֿאַמיליע

רש"י אִישׁ יְהוּדָה וַיַּעֲבֵרוּ אֶת־הַמֶּלֶךְ
 באור ואת

מועטת יעבר עבדך ללוותך אחר
 שתעבור את הירדן : הגמולה הזאת
 שאינה טובה לי : (לח) עבדך
 כמהם
 חזוני שרפתי כמו אש (ישעיה מ"ד ט"ז) (לח"ק) • (מב) גנבוך , התנהגו כגנבים
 שעושים

פֶּאֱמִילִיעַ אֹנֵד מֵאֲנִשְׁאֵט אִיכֵר דַּעַן יִרְדֵּן
 פִּיהֶרְטֵן ? (מג) דִּיא מַעֲנַנְר יְהוּדָה'ס
 אַנטוואָרטעטן דַּעַן מַעֲנַנְרֵן יִשְׂרָאֵל'ס :
 ווייל דער קעניג אונס נאָהע אַנגעהט .
 אַכֵר וואַרום פֶּרֶדֶרִיסט אױך דױע זאַכע
 זאָ : האָבן וויר עטוואַן פֶּאָן דַּעַם קעניגס
 גגעסן , אָדֶר האָט ער אונס בִּשְׁעֵנְקֵט ?
 (מר) דַּא אַנטוואָרטעטן דִּיא מַעֲנַנְר
 יִשְׂרָאֵל'ס ווירֶר דִּיא מַעֲנַנְר יְהוּדָה'ס ,
 אונד שפֿראַכֵן : צַעֲהֵן מֵאֵל מַעֲהֵר אֲנִי
 טהייל אַלס אִיהֵר דֶּהאַבֵן וויר אַן יַעֲדֵם
 קעניג , זַעֲלִכּוֹט אױך אַן דוֹד , וואַרום
 הִילְטֵעט אִיהֵר אונס דַּעַן פִּיר זאַגֶרִינֵג ?
 טרוגן וויר דַּעַן נִיכְט אױך ערשט דֶּארױף
 אַן , אונזֶרן קעניג צוֹרִיק צוֹבֵרױפֶן ? עַם
 וואַר

וְאֶת־בֵּיתוֹ אֶת־הַיְרֵדֵן וְכָל־אֲנָשָׁיו
 דָּוִד עִמּוֹ : (מג) וַיַּעַן כָּל־אִישׁ
 יְהוּדָה עַל־אִישׁ יִשְׂרָאֵל בִּי־קְרוֹב
 הַמֶּלֶךְ אֵלָיו וּלְמָה זֶה חָרָה לָךְ
 עַל־הַדָּבָר הַזֶּה הָאֲכֹל אֲכַלְנוּ
 מִן־הַמֶּלֶךְ אִם־נִשְׂאֵת נִשְׂאֵת לָנוּ :
 (מר) וַיַּעַן אִישׁ־יִשְׂרָאֵל אֶת־אִישׁ
 יְהוּדָה וַיֹּאמֶר עֵשֶׂר יְדוּת לִי
 בַּמֶּלֶךְ וְגַם־בְּדוֹד אֲנִי מִמֶּךָ
 וּבַמְדוּעַ הִקְלַחְנִי וְלֹא־הָיָה דְבָרִי
 רִאשׁוֹן לִי לְהִשִּׁיב אֶת־מֶלְכִי

באור

רשי

שְׂעוּסִים מַעֲשִׂיהֶם נִהַסְתֵּר וּנְחַשְׂאֵי • (מר)
 מִכּוֹד , מ"ס הִיתְרוֹן (קֶאֱמֶרֶטִיק) , וּפִירוּשׁוֹ
 עֵשֶׂר יְדוּת יוֹתֵר מִמֶּךָ יֵשׁ לִי בְּכָל מֶלֶךְ וּמֶלֶךְ ,
 וְגַם בְּדוֹד , אַע"פ שֶׁהוּא קְרוֹב אֵלָיךְ כִּי אֵין בּוֹה
 מִשׁוּם קְרוֹבָה , וְא"כ מְדוּעַ הִקְלַחְתִּנִי • וְלֹא
 הוּא וְגו' , וְכִי לֹא הָיָה גַם כֵּן דְּבָרֵי רִאשׁוֹן
 לְהִשִּׁיב אֶת מַלְכִי , וְקוּדֵם לִכֵּן צֶא דְּבָרֵינוּ אֵלָיו
 לְהִשִּׁיב , כְּמוֹ שְׂכֵתוֹב לְמַעֲלָה , וְדַבֵּר כָּל־יִשְׂרָאֵל
 צֶא אֶל הַמֶּלֶךְ (רש"י) • וַיִּקֶּשׁ , לִשְׁוֹן קוּסִי
 וְחוּק , כֵּן פִּירֵשׁ רִש"י בְּסוּף דְּבָרָיו , וְכֵן ת"י
 וְתַקִּיף , כְּלוּמַר הֵיוּ דְּבָרֵי בְּנֵי יְהוּדָה קָשִׁים
 וְנִלְתִי נְכוּסִים , וְהִכּוּנָה עַל־מַה שֶׁאֱמָרוּ כְּמַהֲתֵל
 בְּיִשְׂרָאֵל לֵאמֹר הֲאֵכֵל אֲכַלְנוּ וְגו' , כִּי הָיָה לְהַס
 לְהַתְנַל

כְּמַהֵס • בְּנֵו הִיָּה : (מג) כִּי קְרוֹב
 הַמֶּלֶךְ אֵלָיו • מִשְׁבְּטֵי הוּא : אִם נִשְׁחַת •
 כְּמוֹ מִשְׁחַת פֶּרֶס מִבֵּית הַמֶּלֶךְ :
 (מר) עֵשֶׂר יְדוּת לִי בְּמֶלֶךְ • שֶׁאִנּוּ עֵשֶׂר
 שְׁבָטִים : וְגַם בְּדוֹד • תִּף עַל פִּי שֶׁהוּא
 קְרוֹב לְכֵס אֲנִי וְשׁוֹךְ צוֹ יוֹתֵר מִמֶּךָ שֶׁאִנּוּ
 עֵשֶׂר יְדוּת וּמְדוּעַ הִקְלַחְתִּנִי לְהִיֹּת
 אֶתֶּה קוּדֵם וְכִי לֹא הָיָה דְּבָרֵי רִאשׁוֹן
 לְהִשִּׁיב אֶת מַלְכִי וְקוּדֵם לִכֵּן צֶא דְּבָרֵינוּ
 אֵלָיו לְהִשִּׁיב כְּמוֹ שְׂכֵתוֹב לְמַעֲלָה וְדַבֵּר
 כָּל־יִשְׂרָאֵל צֶא אֶל הַמֶּלֶךְ : וַיִּקֶּשׁ דְּבַר
 חֵיֵס

מכלל יופי

כ

(יט) הַעֲבָרָה , שֵׁם , וּ"מ חֶאֶר לְסַפִּינָה קִטְנָה : לַעֲבִיר , הַעִיָן כְּשׁוֹא וּפֶת"ח מִבְּנֵין
 הַפַּעִיל : (כב) הַתַּחַת זֹאת , פִּירוּשׁוֹ כְּעִבּוֹר הַהִכְנַעָה הַזֹּאת תְּכוּפֵר לוֹ וְלֹא יוֹסֵת
 (בַּחמ"י) כִּי קָלֵל : (כג) כֵּבֵס , לַעֲוֹלָם בְּסִגּוֹל זוּלַת ב' מְקוּמוֹת וְזֶה הָאֲחֵר :
 (לב) לְשַׁלְּחוֹ , לְאֵלוֹיוֹתָי : (לח) עַם קֶבֶר , בְּקֶבֶר : (מב) וְכָל אֲנָשֵׁי דָוִד , כְּמוֹ
 וְכָל אֲנָשִׁיךְ כִּי עַם דָּוִד הֵיוּ מְדַבְּרִים : (מג) נִשְׂאֵת , מִבְּנֵין נִפְעַל חֶאֶר לְתַשׁוּרָה
 הַנִּשְׂאֵת , אֲבָל נִשְׂאֵת לָנוּ מִהַכְּבֵד וְכֹא כְּדָרְךְ בְּעֵלֵי הַה"א , וְאִפְשֵׁר שִׁיחֵי'ג"כ נִשְׂאֵת
 שֵׁם מִן הַכְּבֵד : עֵשֶׂר יְדוּת , נִקְרָא הַחֲלָקִיד : (מר) וַיִּקֶּשׁ , הָאוֹת הַנוֹסֶף בְּגַעִי
 לְהַשְׁלִים הַחֲסָרוֹן , וּפִי' שְׂרַבְרוּ קִשׁוֹת : כ (א) נִקְרָא

מִכּוֹד , מ"ס הִיתְרוֹן (קֶאֱמֶרֶטִיק) , וּפִירוּשׁוֹ
 עֵשֶׂר יְדוּת יוֹתֵר מִמֶּךָ יֵשׁ לִי בְּכָל מֶלֶךְ וּמֶלֶךְ ,
 וְגַם בְּדוֹד , אַע"פ שֶׁהוּא קְרוֹב אֵלָיךְ כִּי אֵין בּוֹה
 מִשׁוּם קְרוֹבָה , וְא"כ מְדוּעַ הִקְלַחְתִּנִי • וְלֹא
 הוּא וְגו' , וְכִי לֹא הָיָה גַם כֵּן דְּבָרֵי רִאשׁוֹן
 לְהִשִּׁיב אֶת מַלְכִי , וְקוּדֵם לִכֵּן צֶא דְּבָרֵינוּ אֵלָיו
 לְהִשִּׁיב , כְּמוֹ שְׂכֵתוֹב לְמַעֲלָה , וְדַבֵּר כָּל־יִשְׂרָאֵל
 צֶא אֶל הַמֶּלֶךְ (רש"י) • וַיִּקֶּשׁ , לִשְׁוֹן קוּסִי
 וְחוּק , כֵּן פִּירֵשׁ רִש"י בְּסוּף דְּבָרָיו , וְכֵן ת"י
 וְתַקִּיף , כְּלוּמַר הֵיוּ דְּבָרֵי בְּנֵי יְהוּדָה קָשִׁים
 וְנִלְתִי נְכוּסִים , וְהִכּוּנָה עַל־מַה שֶׁאֱמָרוּ כְּמַהֲתֵל
 בְּיִשְׂרָאֵל לֵאמֹר הֲאֵכֵל אֲכַלְנוּ וְגו' , כִּי הָיָה לְהַס
 לְהַתְנַל

ויקש דבר איש יהודה מדבר
איש ישראל :

כ (א) ושם נקרא איש בליעל
ושמו שבע בן בכרי איש
ימיני ויחקע בשופר ויאמר אין
לנו חלק ברוד ולא נחלה לנו
בבן ישי איש לאהליו ישראל :
(ב) ויעל כל איש ישראל
מאחרי דוד אחרי שבע בן
בכרי ואישי יהודה דבקו במלכם
מן הירדן ועד ירושלים :
(ג) ויבא דוד אל ביתו ירושלים
ויקח המלך את עשר נשים
פלגשים אשר הניח לשמור
הבית ויהנם בית משמרת
ויכלכלם ואליהם לא בא

וואר דיא רעדע דער מעננר יהודה'ס
הערטר , אלס דיא רעדע דער מעננר
ישראל'ס .

כ (א) נון טראט איין נידרטערע
טיגר מענש אויף , ער רזיס שבע
זאהן בכרי , איין בינמניטר , ריור לים
דיא טראמפעטע ערטענן אונד שפראך :
וויר האבן קיינען אנטהייל אן רוד ,
קייורעכטאן ישי'ס זאהן ! געה ישראל ,
יעדר נאך זיינער היטע ! (ב) דא ער
הוכן זיך אללע מענר ישראל'ס פאן רוד
הינוועג , אונד פאלגטן שבע זאהן
בכרי . דיא מענר יהודה'ס אבר הילטן
זיך זא פארט צו איהרם קעניג , פאם
ירדן ביז נאך ירושלים . (ג) רוד לאנג
טע ענדליך אין זיינעם הויזע אין ירושלים
אן . ער נאם דיא צעהן קעכסווייבער ,
דיא ער האטע צוריקלאסען , דאז הויז
צו היטן , אונד לים זיא אין פרוואהרונג
ברינגן , אונד אונטרהאלטען , קאם
אבר ניכט צו איהנן . זא פיהרטן זיא ,
איינגשפערט ביז אן איהרן שטערבטאג ,
איין

וההיינה צרות עד יום מותן

אלמנות

באור

רשי

להתנכל ולומר : לא כן הדבר כאשר חשבתם ,
לא היתה מחשבתני לרעה , אלא עשינו מה
שעלינו לעשות להשיב את המלך , ומה לנו
לעשות אם אתם אחרת לבוא ? האשם בידך ,
אבל הם דברו קשות קרוב המלך אלי ונו'ם
כ (א) ושם נקרא ונו' , לפי שדברו
איש יהודה לאיש ישראל קשות , והמלך
שתק להם , חרה הדבר לאיש ישראל , וזה
היה סבה למעש' עם שבע בן בכרי (מרד"ק) .
נקרא , נודמן , לשון הקדיש קרוואיו , ויקרא
לכל בני המלך ל' זמן (רש"י) . (ג) צרורות ,
כ"ש ויתכס בבית משמרת . אלמנות חיות ,
וכן כתב ר"ש ז' מלך בספר יהושע , כי פשתי
ואמר

איש יהודה . לשון התקוששו נראה
והשוה דבר איש יהודה שהראה
חיגרת ששלח להם דוד למה תהיו
אחרוני להשיב את המלך וגו' כך
מפורש בחגדה . ויש לפרש ויקש לשון
קושי וחחק וכן תרגם יונתן ותקיף :
כ (א) ושם נקרא . נודמן לשון
הקדיש קרוואיו ויקרא לכל בני
המלך
ת"י והואה נטרן , כלומר שמורים בבית מטרוא ,
שמות המקרה , ושעורו כמו הסוך חיות אלמנות ,
הען הוא כמו עני הפשתי ,